

Poticanje mladih poduzeća u neizvjesnim uvjetima?

Evaluacija utjecaja bespovratnih sredstava za mlada mikro i mala poduzeća tijekom recesije

PRIOPĆENJE ZA MEDIJE

e i z ekonomski
institut,
zagreb

Istraživanje koje su proveli istraživači Ekonomskog instituta, Zagreb, dr. sc. Sonja Radas i Bruno Škrinjarić zajedno sa Stjepanom Srhojem kao pridruženim članom sa Sveučilišta u Dubrovniku odgovara na pitanje **isplati li se poticati mlada poduzeća, odnosno stvaraju li takve potpore i subvencije pozitivan učinak?**

Mlada poduzeća važna su za stvaranje radnih mjesta, inovacije i ekonomski rast, međutim mlada se poduzeća često susreću s teškoćama u pristupu financiranju. Te teškoće se često ispravljaju državnim intervencijom u obliku subvencija i/ili potpora koje se isplaćuju iz javnog novca. Ovo istraživanje adresira dosada **neistraženi segment razvojnih potpora za mlada poduzeća u Hrvatskoj.**

Za razliku od potpora za istraživanje i razvoj, koje su često izdašne i dodjeljuju se malom broju poduzeća, utjecaj manjih potpora koje su usmjerene samo na razvoj mladih poduzeća u Hrvatskoj ostaje dugo vremena nepoznat. U ovom se istraživanju o učinkovitosti potpora za mlada poduzeća analiziraju programi dodjele bespovratnih sredstava malim i srednjim poduzećima: poduzetništvo ciljnih skupina; poduzetništvo mladih, početnika i pojedinaca s invalidnošću; poduzetnik početnik; mladi u poduzetništvu; te mladi i početnici u poduzetništvu. Aktivnosti koje su prethodni programi sufinancirali obuhvaćaju razvoj poslovnog plana, konzultantske usluge, marketinške aktivnosti, renovaciju ureda, izradu mrežnih stranica te kupnju opreme, alata i zaliha. Za potrebe provođenja mikro-ekonometrijske analize utjecaja korištena je tehnika uparivanja kako bi se pronašla grupa vrlo sličnih mladih poduzeća koja nisu dobila potporu od ministarstva. Po pronalasku takve grupe poduzeća, odgovara se na tri pitanja: prvo, povećava li potpora za mlada poduzeća vjerojatnost preživljavanja na tržištu; drugo, povećava li potpora za mlada poduzeća pristup vanjskom financiranju (bankovnim kreditima); i treće, povećava li potpora za mlada poduzeća zapošljavanje, prihode i radnu produktivnost mladih poduzeća.

Rezultati analize ukazuju na to da **potpore povećavaju vjerojatnost preživljavanja poduzeća nakon recesije** te na **veću razinu zaduženosti kod banaka nakon dobivanja**

potpore. S druge strane, rezultati ne pružaju empirijski oslonac za pozitivan utjecaj potpore na veću razinu zapošljavanja, prihoda ili radne produktivnosti poduzeća.

Kako su potpore bile skromne u financijskom iznosu da stvore izravan utjecaj, pozitivan utjecaj ostvaren je neizravno, i to na dva načina. Prvo, sudjelujući u razvojnim aktivnostima, poduzeća apsorbiraju poslovno znanje i posljedično mijenjaju ponašanje, postaju sposobnija prijaviti se za vanjsko financiranje. Drugo, obzirom da je istraživanje provedeno u periodu duge recesije (2009–2014) kada su banke konzervativnije u analizi rizika, razmatra se je li dodjelom potpore od strane ministarstva poduzeće dobilo svojevrsni „*certifikat*“ čime mlada poduzeća koja su dobila potporu imaju veću vjerojatnost dobivanja bankovnih kredita naspram sličnih poduzeća koja nisu dobila potporu. **Rezultati ove analize ukazuju na to da iako su potpore bile male da bi ostvarile značajan izravni utjecaj, stvorile su promjenu u ponašanju poduzeća i tzv. certifikacijski efekt.** Ova dva činitelja omogućila su stjecanje bankovnih kredita koji su bili dovoljno veliki da omoguće poduzećima veću vjerojatnost preživljavanja na tržištu tijekom recesije.

Rezultati ovog istraživanja doprinose raspravi o intervenciji države tijekom recesije. Dva su moguća pristupa dodjeli potpora: pažljiv odabir poduzeća pobjednika na tržištu i podrška takvim poduzećima u vidu većih iznosa dodijeljenih bespovratnih sredstava, ili pristup po kojem se većem broju poduzeća omogućuju manji iznosi bespovratnih sredstava. Pronalazimo da ta druga shema po kojem se provodila prethodna strategija ne predstavlja nužno javni novac bačen u vjetar. **Čak i mali iznosi, široko distribuirani, mogu imati značajan pozitivan utjecaj na razvoj poduzeća kada su usmjereni na stjecanje znanja i vještina.**